

กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของ ปินดา โปสยะ

Strategies Creating Humour in Pinda Phosaya's Written Pieces

สุทธภา อินทรศิลป์

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Sutthapha Intharasilp

Kalasin University, Thailand

E-mail : Sutthapha intharasil@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งศึกษากลวิธีทางภาษาที่สร้างอารมณ์ขัน ในงานเขียนของ ปินดา โปสยะ โดยรวบรวมจากผลงานรวมเล่มของ ปินดา โปสยะ จำนวน 5 เล่ม วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาด้วยแนวคิดทฤษฎีการสร้างอารมณ์ขัน ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันของ ปินดา โปสยะ มีกลวิธีทางภาษาที่สร้างอารมณ์ขัน 11 กลวิธี คือ กลวิธียั่วล้อ กลวิธีความไม่เข้ากัน กลวิธีการสร้างเรื่องให้เกินจริง กลวิธีการใช้ภาษา กลวิธีการทำให้เรื่องผิดความคาดหมาย กลวิธีสร้างลักษณะหรือขนาดที่แปลกและแตกต่างไปจากความเป็นจริง กลวิธีล้อเลียนวรรณคดี กลวิธีการกระทำซ้ำซาก กลวิธีการใช้ตรรกวิทยาแบบผิด ๆ กลวิธีทำให้เป็นเรื่องสัปดน และกลวิธีความเหนือกว่าและต่ำกว่า นอกจากกลวิธีทางภาษาจะช่วยสร้างอารมณ์ขันแล้วยังสะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดและความคิดเห็นของบุคคลบางกลุ่มในสังคมอันเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์ขัน ในวัฒนธรรมไทยให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : งานเขียน; ปินดา โปสยะ; กลวิธีสร้างอารมณ์ขัน

Abstracts

This study aims to study language strategies creating humour in Pinda Phosaya's written pieces, compiled from 5 sets of book collection. Creating humour framework is employed to analyze language strategies. The results find 10 strategies on humour in Pinda Phosaya's written pieces ; mocking, incongruity, overstatement, language usage, unexpected ending, true differentiating, literature mockery, repetition, false logicology, sexual twist, being higher and lower status, and social satire. Additionally, not only those language strategies will enhance humour but also reveal feeling, thought, and opinion of those who willingly learn and build more humour senses in Thai culture.

* วันที่รับบทความ: 2 เมษายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 23 เมษายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 24 เมษายน 2564

Received: April 2, 2021; Revised: April 23, 2021; Accepted: April 24, 2021

Keyword : Writing; Pinda Phosaya; Humour Framework

บทนำ

ปัจจุบันจะเห็นว่าการสร้างงานวรรณกรรมออกมาโดยมีเนื้อหาไปในทิศทางที่สร้างความตลกขบขันมีมากมายหลายรูปแบบด้วยกัน นั่นก็เนื่องจากสภาพสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตที่เป็นไปในรูปแบบของการดิ้นรนชนวนขายเพื่อสิ่งที่ดีกว่าซึ่งยังผลให้เกิดความตึงเครียดขึ้นกับคนเราได้ ดังนั้นคนเราจึงมีวิธีที่จะเสาะแสวงหาอารมณ์ขันจากสิ่งต่าง ๆ เพื่อความผ่อนคลาย ในการสร้างงานวรรณกรรมที่มีเนื้อหาตลกขบขันก็เป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองความต้องการของบุคคลที่ต้องการเสียงหัวเราะให้กับชีวิต

กฤตยา แสงเจริญ (2530 : 14) กล่าวว่า อารมณ์ขันเป็นวิธีการหนึ่งที่ธรรมชาติได้สร้างไว้สำหรับให้มนุษย์ลดคลายความเครียดเพราะหากมนุษย์รู้จักเลือกใช้อย่างเหมาะสมแล้วจะก่อประโยชน์ให้กับตนเองและผู้อยู่รอบข้างอย่างมหาศาลทีเดียว ดังนั้นการมีอารมณ์ขันจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญไม่น้อยในภาวะสังคมปัจจุบัน

การมีอารมณ์ขันเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมปัจจุบันเพราะจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา สร้างสัมพันธภาพที่ดี ผูกมิตร สร้างประโยชน์ ลดคลายความเครียดความวิตกกังวลและความหวาดระแวงต่อกันลงได้

อารมณ์ขันเป็นหนึ่งในอารมณ์ที่หลากหลายของมนุษย์ที่สื่อสารผ่าน “ภาษา” ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ภาษาภาพ ภาษาเขียน หรือภาษาในรูปสัญลักษณ์อื่นๆ อารมณ์ขันต้องสื่อสารโดยมีผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีทั้งความเป็นสากลและลักษณะเฉพาะ เพราะอารมณ์ขันเป็นผลมาจากปัจจัยทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะเวลาและพื้นที่ ดังนั้น ในแต่ละสังคมจึงมีอารมณ์ขันที่มีลักษณะเฉพาะที่คนในสังคมนั้นรับรู้ร่วมกัน การศึกษาเรื่องอารมณ์ขันต้องใช้ศาสตร์หลายแขนงมาช่วยอธิบาย ทั้งปรัชญา ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา คติชนวิทยาและประวัติศาสตร์ดังนี้ ความรู้ที่รับจากการศึกษาอารมณ์ขันสามารถสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมและสภาพสังคมที่อารมณ์ขันนั้นดำรงอยู่ พบว่าในสังคมไทยมีเรื่องตลกขบขันเป็นส่วนประกอบอยู่เสมอ ทั้งในโฆษณา ละคร รายการโทรทัศน์สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย เรียกได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มี “วัฒนธรรมอารมณ์ขัน” เรื่องอารมณ์ขันและเรื่องตลกของสังคมไทยได้รับความสนใจศึกษาจากนักวิชาการและสถาบันการศึกษาสาขาต่าง ๆ ตั้งแต่ประมาณทศวรรษที่ 2510 เป็นต้นมา โดยได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีตะวันตก เช่น เรื่องศรีธนญชัยเป็นเรื่องที่ได้รับการศึกษาและตีความนัยแฝงที่อยู่ในความตลก คือเรื่องศรีธนญชัยในอุษาอาคเนย์ของกัญญารัตน์ เวชศาสตร์ (2541 : 39)

พัฒนาการของวรรณกรรมสื่ออารมณ์ขึ้นนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นมาจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านรูปแบบ เนื้อหา และจุดมุ่งหมายในการเขียนซึ่งจะเป็นไปตามกระแสสังคมและตัวนักเขียนเองก็มีการสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับตนเอง งานเขียนของ ปินดา โปสยะ เป็นงานเขียนที่ฉีกแฉางงานเขียนที่สร้างอารมณ์ของนักเขียนในสมัยยุคฉันทนาหาความหมาย ไม่ว่าจะเป็น ไมตรี ลิมปิชาติ , มนินยา เป็นต้น โดยลักษณะงานเขียนของ ปินดา นั้นไม่ได้ตั้งใจให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขึ้นได้ในทันทีที่อ่าน ผู้อ่านงานเขียนของปinda ยังต้องอาศัยเงื่อนไขของประสบการณ์ จึงจะสามารถรับรู้หรือเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อได้

ปinda โปสยะ เป็นนักเขียนหน้าใหม่ ที่มีลักษณะการเขียนแปลกใหม่ อีกทั้งความเป็นนักศึกษาไฟแรง ในพ.ศ. 2525 ยุคที่การศึกษากำลังเฟื่องฟู ทำให้งานเขียนของปinda โปสยะได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในหมู่ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกันกับเขา ย่อมเข้าใจเนื้อหาในงานของเขาได้มากกว่าคนอื่น ๆ ผนวกกับการที่ในขณะนั้น ได้เกิดมีกลุ่มตลกสายเลือดใหม่ เป็นกลุ่มตลกปัญญาชนที่รู้จักกันในนามของ กลุ่มซูโม่ กำลังได้รับความนิยม ส่งผลให้งานของปinda เป็นที่กล่าวขานกันอย่างแพร่หลาย

งานเขียนของ ปinda จึงถือได้ว่าเป็นต้นแบบของงานเขียนแนวตลกสร้างสรรค์ ที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดตามไปด้วย จึงจะสามารถเข้าใจในอารมณ์ขันที่แฝงไว้ในตัวอักษร ปัจจุบันมีนักเขียนมากมายที่เติบโตมาจากงานเขียนของปinda ยกตัวอย่างเช่น บั๊วไร ได้ฝากไว้ในคำนำเสนอเรื่องกาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว “ถ้าเปรียบครูเป็นเรือจ้าง ปinda โปสยะ เป็นเรือจ้างที่ออกจากฝั่งไปแล้วเมื่อบั๊วไรมาถึงที่ท่าสำนักศิษย์สะตือ บั๊วไรได้แต่แอบมองลีลาเล่นบนน้ำของเรือจ้างลำนี้อยู่ไกล ๆ เมื่อเจอคลื่น เรือจ้าง ปinda ไม่ตัดคลื่นตรง ๆ อย่างรุนแรงแต่จะค่อย ๆ เล่นเล่นลื่นไหลไปมากับคลื่นด้วยความสนิทสนมและเป็นกันเอง ถ้าเปรียบเรือจ้างเป็นครู ปinda โปสยะ เป็นครูที่พอครูพักแล้วบั๊วไรก็ลักจำเอามาใช้ในงานของตน ครูสอนห้องโน้น ความรู้กระโจนมาห้องนี้ ทุกครั้งที่อ่านงานของครู ก้อนสมองของบั๊วไรได้ออกกำลังกาย ตัวหนังสือที่คุณครูเขียน บัดนี้ได้ออกลูกออกหลานอยู่ในจินตนาการของบั๊วไร ค่อย ๆ เล่นเล่นลื่นไหลไปมากับคลื่นด้วยความสนิทสนมและเป็นกันเอง”

การสร้างวรรณกรรมสื่ออารมณ์ขึ้นนั้นจะเห็นได้ว่ามีไม่เรื่องง่ายเลยในการที่จะทำให้ใครสักคนหัวเราะหรือยิ้มออกมาได้แต่ก็มีไม่เรื่องยากเกินไปสำหรับผู้ที่สามารถใช้กลวิธีในการสร้างอารมณ์ขันให้เกิดขึ้นกับใครสักคนหรือหลายคนได้ ปinda โปสยะ เป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่เรียกอารมณ์ขันหรือรอยยิ้มให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านได้ด้วยการริเริ่มใช้แนวการเขียนใหม่ ๆ ให้กับวรรณกรรมไทยจึงมีความน่าสนใจที่จะทำการศึกษาว่าในการสร้างงานของ ปinda โปสยะ นั้นมีการใช้กลวิธีในการสร้างอารมณ์ขันอย่างไรบ้าง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการศึกษาทางด้านนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของปิ่นดา โพสยะ

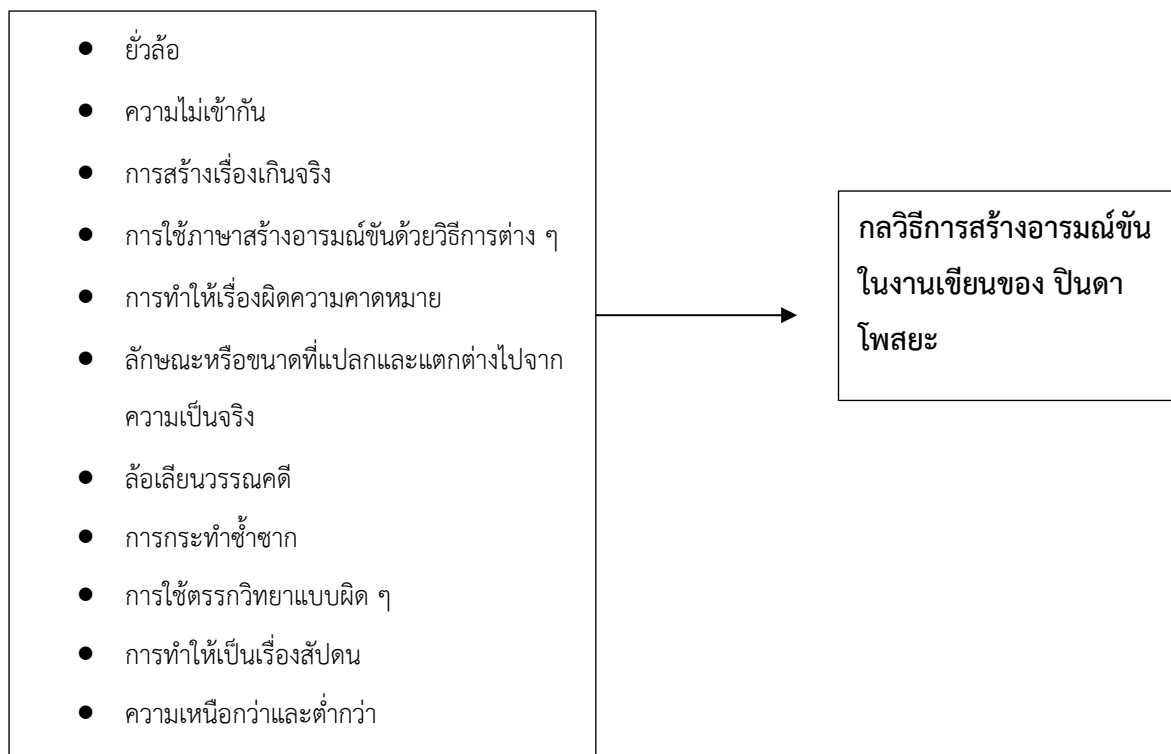
ระเบียบวิธีวิจัย

ศึกษาเฉพาะผลงานรวมเล่มของปิ่นดา โพสยะ ตั้งแต่เล่มแรกจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2564 โดยมีจำนวน 5 เล่ม ดังต่อไปนี้

1. ว้าวุ่น อธิบาย.....
2. กว่าเจถึง(ท่า)พระจันทร์
3. กาลครั้งหนึ่งนานมา
4. กับแก้มเอาไหน
5. บานไม่รู้โรย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของ ปิ่นดา โพสยะ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารตำรา จึงสามารถทำเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการศึกษา

จากศึกษาทวิวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของปินดา โปสยะ โดยได้ทำการวิเคราะห์จากงานเขียนรวมเล่มทั้ง 5 เรื่อง ได้แก่ ว้าวุ่น กว่าเจถึง(ท่า)พระจันทร์ กาลครั้งหนึ่งนานมา กับแก้มเอาไหน และบานไม่รู้โรย จะเห็นได้ว่า ปินดา โปสยะ มีการใช้ทวิวิธีการสร้างอารมณ์ขันดังต่อไปนี้

1. ยั่วล้อ

1.1 ยั่วล้อโดยตรง คือการเขียนตำหนิต่างตรงไปตรงมาอย่างเฉียบขาด คล้าย ๆ กับการตำว่า แต่มักเกิดขึ้นกับผู้ที่มีความสัมพันธ์สนิทชิดเชื้อกัน ทำให้ไม่เกิดความหมองใจซึ่งกันและกัน ปินดา โปสยะสร้างให้ตัวละครในเรื่อง ตำหนิลักษณะนิสัยที่ไม่ดีของเพื่อนอย่างตรงไปตรงมา แต่ความสัมพันธ์ของตัวละครมีความสนิทสนมกันมาก จึงไม่ทำให้ตัวละครต้องบาดเจ็บ

1.2 ยั่วล้อโดยอ้อม คือ การเสียดสี เหน็บแนม บุคลิกลักษณะของตัวละครหรือเหตุการณ์ทางสังคม โดยไม่กล่าวถึงอย่างตรง ๆ อาจคล้ายการประชดเล็กน้อย เพื่อให้เกิดความตลกขบขัน เช่น

หนังสือพิมพ์ฉบับสำคัญ ๆ วันนั้นพาดหัวข่าวใหญ่ในทำนองเดียวกันว่า “หมอนวดสาวภูชีโคล หนุ่มซี่เมื่อยพลาดเลือดออกเกือบหมดตัว ตายคาอ่าง ”

(กว่าเจถึง (ท่า) พระจันทร์ / นำเรื่อง / หน้า 17)

พบว่าในตอนนี้มีเสียดสีสังคม โดยการที่บอกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับสำคัญ ๆ พาดหัวข่าวใหญ่ในเรื่องที่ไร้สาระคือเรื่องของหมอนวดที่ภูชีโคลหนุ่มซี่เมื่อยจนเลือดออกตายคาอ่างนั้นเป็นเรื่องที่ไม่น่าเกิดขึ้น แต่ต้องการจะเขียนเพื่อเสียดสีเหน็บแนมสื่อมวลชนที่มีหน้าที่นำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่ในสภาพสังคมขณะนั้น สื่อมวลชนถูกจำกัดบทบาท ไม่สามารถนำเสนอเรื่องราวได้อย่างเสรี และเป็นไปตามจรรยาบรรณ

2. ความไม่เข้ากัน

ความไม่เข้ากันของปินดา โปสยะ มีทั้งแบบไม่เข้ากันด้านรูปลักษณ์ ด้านคำพูด และด้านความหมาย

2.1 ความไม่เข้ากันด้านรูปลักษณ์ ปินดา ก็มักจะสร้างให้ตัวละครมีรูปลักษณ์ภายนอกแบบหนึ่ง แต่มีการแสดงออกอีกแบบหนึ่งซึ่งไม่เข้ากันรูปลักษณ์ที่คนอื่นพบเห็น อาจจะเป็นคนที่สูงศักดิ์แต่กลับต้องมาแสดงกิริยาอาการคล้ายกับชาวบ้าน หรือพูดคำหยาบซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำเพื่อจะทำให้เสียศักดิ์ได้ หรือบางครั้งก็เป็นลักษณะของเพื่อนที่มีนิสัยหรือการแสดงออกไม่เข้ากับรูปลักษณ์ภายนอก

2.2 ความไม่เข้ากันทางคำพูด ปินดา โปสยะ มักจะสร้างอารมณ์ขันสอดแทรกไว้ในตัวอักษรเสมอ ถือได้ว่าเป็นคนที่สามารถใช้ภาษาไทยได้ดีมากคนหนึ่ง เวลาปินดาแต่งมักจะใช้คำได้เหมาะสมทำให้เรื่อง

ไหลลื่นไปอย่างไม่มีสะดุด แม้บางครั้งคำที่ใช้นั้นจะไม่เกี่ยวข้องกัน ก็สามารถนำมาผสมผสานไว้ในประโยคได้อย่างลงตัว จนบางครั้งผู้อ่านก็อาจไปโดยไม่รู้ว่ามันไม่เข้ากันและจะต้องหยุดคิดเพื่อที่จะเข้าใจว่ามันไม่เข้ากัน

2.3 ไม่เข้ากันทางความหมาย การเลือกใช้คำที่ในการสร้างอารมณ์ขันของปินดานั้น ส่วนหนึ่งมาจากการเลือกสรรคำมาใช้ในงานเขียนของเขา ซึ่งคำนั้น ๆ มักจะมีความหมายที่ขัดแย้งกับเนื้อหาในตอนนั้น นับว่าเป็นคนที่มีความรู้ในด้านภาษามากคนหนึ่ง เพราะปินดาสามารถหาคำที่หลากหลายและรู้จักใช้คำที่คล้าย ๆ กันแต่มีความหมายที่ต่างก็นำมาผสมกัน ทำให้เกิดอารมณ์ขันได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สำนวนก็แสดงให้เห็นว่ามีความรู้ในด้านสำนวนไทยอยู่บ้างจึงจะสามารถนำมาเขียนให้มีความหมายขัดแย้งในประโยคได้

3. การสร้างเรื่องเกินจริง

การเขียนแบบสร้างเรื่องเกินจริงมักจะปรากฏในเรื่องที่แต่งขึ้นมาของปินดา การสร้างเรื่องเกินจริงของผู้เขียนนั้น มักจะเกิดมาจากจินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการจะเสียดสี เหน็บแนมเรื่องบางเรื่องเล็กน้อยหรือบางครั้งผู้เขียนจะเขียนแซวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงให้ดูยิ่งใหญ่เหลือเชื่อจากการกระทำที่เกิดขึ้นจริงหลายเท่า

4. การใช้ภาษาสร้างอารมณ์ขันด้วยวิธีการต่าง ๆ

ในงานของปินดา สามารถยืนยันคำพูดที่ว่า “ภาษาไทยดัดได้” ได้ อาจเป็นเพราะปินดาเข้าใจในข้อความนี้ จึงมีการเล่นภาษาในงานของเขามากมาย ด้วยความเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์รู้จักดัดแปลงพลิกแพลงภาษา เอามาประกอบกันจนทำให้เกิดอารมณ์ขันในข้อความนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องอาศัยเงื่อนไขอะไรมากมาย แค่เป็นคนเข้าใจในภาษาไทยสำนวนไทยก็สามารถเข้าใจในเนื้อหาของปินดาได้

4.1 การใช้สำนวน คือ การหยิบยกเอาสำนวนไทยเข้าไปสอดแทรกเอาไว้ในเนื้อเรื่อง ซึ่งลักษณะที่พบก็คือ การใช้สำนวนที่ไม่ถูกต้องตามความหมาย ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเกิดความขบขัน

4.2 การเล่นคำซ้ำ คือ การนำเอาคำเดิมมาใช้ซ้ำ ๆ กัน โดยผู้แต่งมักจะซ้ำคำในเนื้อหาที่ไม่น่าจะเป็นการซ้ำคำได้และมักจะซ้ำคำที่มีลักษณะมากเกินไป

4.3 การใช้คำพ้องรูป – พ้องเสียง คือ การนำคำที่มีรูปเหมือนกันหรือเสียงเหมือนกัน เอามาใช้รวมกัน ทำให้เนื้อหามีความขัดแย้งกัน สร้างความขบขันให้กับผู้อ่านได้

4.4 การสร้างภาษาขึ้นเฉพาะกลุ่ม ปินดาได้มีการนำเอาการตั้งฉายาของเพื่อน มาไว้ในงานเขียนของเขา โดยลักษณะการตั้งฉายาของเขามักนำมาจากจุดเด่นหรือจุดด้อยของเพื่อน ๆ ขึ้นมาตั้งและคำที่ปินดาใช้นั้นจะสามารถสื่อความหมายให้เพื่อน ๆ ทราบได้ทันทีว่าเป็นใคร จะเห็นได้จากเรื่องว่านุ่น ที่มีอยู่หลายตอนด้วยกัน และในเรื่องอื่น ๆ ก็มีการตั้งชื่อตัวละครที่ผู้เขียนต้องการจะล้อสังคมในสมัยนั้นว่ามักมีการใช้คำในการตั้งชื่อที่หยาบคาย ตัวอย่างเช่นในเรื่อง กว่าจะถึง(ท่า)พระจันทร์ ก็มีการตั้งชื่อตัวละครให้มีความธรรมดา

สามัญ เช่น สมชาย ดำเกิง เป็นต้น หรือมีการล้อเลียนชื่อตัวละครในงานเขียนสมัยนั้น เช่น ปรีศนา สาทิตรี หรือมีการดัดแปลงชื่อตัวละคร เช่น อ้อยพิลาศ ก็อาจดัดแปลงมาจาก พราวพิลาศ เป็นต้น

5. การทำให้เรื่องผิดความคาดหมาย

ในการสร้างงานของปินดา โปสยะนั้น ได้มีการใช้กลวิธี การทำให้เรื่องผิดความคาดหมายโดยจะเห็นได้ว่า เขามีแนวคิดที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง มีการพลิกผันเรื่องจากที่ดำเนินไปตามปกติให้กลายเป็นเรื่องที่น่าขบขันได้ ซึ่งการสร้างเรื่องเหล่านี้เป็นส่วนของว่าวุ่นนั้น ปินดา โปสยะ อาจจะได้เป็นผู้ที่สร้างขึ้น แต่อาจจะเกิดจากพฤติกรรมที่เหนือความคาดหมายของเพื่อนของเขาที่ทำให้เกิดสถานการณ์อันพลิกผันไปจากที่ควรจะเป็น โดยพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยความที่เป็นนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ก็สามารถสร้างเรื่องราวที่ผู้อ่านคาดไม่ถึงได้ แต่ในส่วนในเรื่อง กว่าจะถึง(ท่า)พระจันทร์ และกาลครั้งหนึ่งนานมา ที่เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมานั้น ผู้เขียนอาจจะนำเอาประสบการณ์จากเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตมาปรับใช้ในกลวิธีการสร้างเรื่องให้ผิดความคาดหมาย เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน ดังแต่ละตัวอย่างที่จะกล่าวถึง

6. ลักษณะหรือขนาดที่แปลกและแตกต่างไปจากความเป็นจริง

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปินดา โปสยะ ได้เขียนให้ตัวละครมีลักษณะที่แปลกและแตกต่างไปจากความเป็นจริง ทั้งในส่วนของคุณลักษณะนิสัย บุคลิกลักษณะ หรือแม้กระทั่งอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งความจริงแล้วในสายตาคนอื่นบุคคลเหล่านั้นอาจจะไม่ได้มีลักษณะที่ต่างไปจากความเป็นจริงเท่าไรนัก แต่ด้วยพื้นฐานการศึกษาทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ของผู้เขียนทำให้ผู้เขียนมีมุมมองที่แตกต่างออกไป สามารถมองคนเป็นส่วน ๆ และแยกเอาส่วนต่าง ๆ ของคน เหล่านั้นมาเขียนให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันได้

7. ล้อเลียนวรรณคดี

ในกลวิธีการล้อเลียนวรรณคดีนี้ ปินดา ได้มีการนำเอาเรื่องในวรรณคดีมาดัดแปลง โดยที่เหตุการณ์นั้นไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ในวรรณคดี โดยกลวิธีนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความคิดที่แปลกใหม่ของผู้อ่าน และทำให้เห็นว่าผู้เขียนไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ และสิ่งที่ปินดานำมาเขียนนั้นก็จะเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกัน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความขบขัน

8. การกระทำซ้ำซาก

ปินดา โปสยะ ได้ใช้กลวิธีในการสร้างให้ตัวละครมีพฤติกรรมที่ซ้ำซากเพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน โดยที่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นผู้เขียนอาจจะนำมาจากเรื่องจริง ดังตัวอย่างในเรื่องว่าวุ่นที่ผู้เขียนได้นำเรื่องของเพื่อนมาเขียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้เขียนเป็นคนช่างสังเกตในพฤติกรรมของผู้อื่นจึงสามารถเห็นได้ว่าบุคคลนั้น ๆ มีพฤติกรรมเดิม ๆ อยู่เสมอและนำเอาเรื่องราวที่เกิดขึ้นดังกล่าวมาเขียน หรือการนำเอาพฤติกรรมที่ซ้ำซากต่าง ๆ มาใส่ให้กับตัวละครเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความขบขันได้

9. การใช้ตรรกวิทยาแบบผิด ๆ

เป็นการเล่าเรื่องโดยการใช้เหตุผลแบบผิด ๆ ซึ่งเรื่องที่เล่านั้นจะต้องเป็นเรื่องที่ผู้อ่านรู้จักเหตุผลที่ถูกต้องอยู่แล้ว ปินดา ได้มีการนำเอากลวิธีนี้มาใช้ในงานเขียนของเขา โดยที่ตัวละครใช้เหตุผลที่ไม่ถูกต้องในสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อผู้อ่านเข้าใจเหตุผลที่ถูกต้อง ก็จะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ขบขันเมื่อตัวละครใช้เหตุผลที่ผิด แต่ถ้าหากว่าผู้อ่านไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ปินดาได้เขียนไว้ ก็ไม่สามารถเข้าใจเหตุผลที่ถูกต้องเมื่อไม่เห็นว่ามีผิด ก็ทำให้ไม่สามารถขบขันในเรื่องที่ปินดาเขียนได้

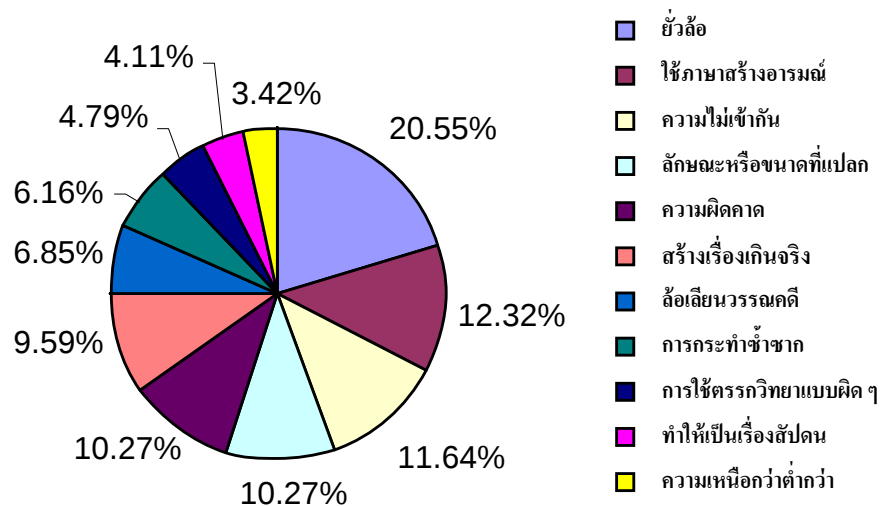
10. การทำให้เป็นเรื่องสัปดน

ปินดา โปสยะได้มีการใช้กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน โดยการที่ทำให้เรื่องปกติธรรมดากลายเป็นเรื่องสัปดน ในงานของปินดานั้นไม่ค่อยจะมีการทำให้เป็นเรื่องสัปดนมากนัก และไม่ได้มีเนื้อหาที่ลึกซึ้งเกินไปจนหน้าเกลียด และเป็นเรื่องที่มีมักจะคุยกันในกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นธรรมดาที่ในกลุ่มผู้ชายที่จะมีการพูดคุยเรื่องสัปดนเพื่อความสนุกสนาน ปินดาก็ได้เลือกสรรเอาเรื่องที่ไม่สื่อไปทางเพศมากเกินไปและผู้อ่านสามารถขบขันไปกับเรื่องของเขาได้

11. ความเหนือกว่าและต่ำกว่า

ความเหนือกว่าและต่ำกว่าในที่นี้หมายถึง การที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันด้วยสิ่งที่เป็นความโชคร้ายหรือเจ็บปวดของคนอื่น ปินดา ก็ได้หยิบยกเอาความโชคร้ายต่าง ๆ ของเพื่อนมาถ่ายทอดด้วยภาษาที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกขบขัน หรือสร้างเรื่องให้ตัวละครต้องเจ็บปวดอย่างแสนสาหัส แต่บรรยายออกมาในลักษณะขบขัน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างนี้ ผู้ที่ได้พบเห็นหรือได้รับรู้ต้องรู้สึกเวทนาสงสารในความโชคร้ายของพวกเขาเหล่านั้น และส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าเหตุการณ์นั้น ๆ ได้เกิดขึ้นไปแล้วและผู้ที่ตกอยู่ในชะตากรรมอันโหดร้ายเหล่านั้น ก็ไม่ได้รู้สึกเสียใจหรือทุกข์ทรมานต่อไปแล้ว การนำเรื่องเหล่านี้มาเล่าจึงไม่สร้างความรู้สึกสะเทือนใจให้กับทั้งผู้อ่านและผู้เขียนเท่าไร และส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกขบขันไปด้วยก็เป็นเพราะผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นเพียงเรื่องที่แต่งขึ้นเพียงเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องจริง

แผนภูมิวงกลมแสดงการใช้กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน ในงานเขียนของปิ่นดา โพสยะ



เมื่อได้ทำการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของปิ่นดา โพสยะทั้ง 5 เล่ม คือ ว้าวุ่นกว่าจะถึงท่าพระจันทร์ กาลครั้งหนึ่งนานมา กับแกล้มเอาไหน และบานไม่รู้โรย ทำให้ผู้ศึกษาได้พบว่า ปิ่นดา โพสยะ มีกลวิธีการในสร้างอารมณ์ขัน ที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ผู้อ่านที่ได้อ่านงานเขียนของเขาเกิดความขบขันไปตามกลวิธีต่าง ๆ ที่เขาใช้

จากงานเขียนรวมเล่มของปิ่นดา โพสยะ พบว่ากลวิธีในการสร้างอารมณ์ขันที่เขาใช้มากที่สุดคือการยั่วล้อ โดยเฉพาะในเรื่องว้าวุ่น ที่เป็นการหยิบยกเอาลักษณะต่าง ๆ ของเพื่อนมาล้อเลียนในแนวตลกขบขัน ด้วยความที่ ปิ่นดาเป็นคนช่างสังเกต เมื่อเห็นอะไรแปลกหูแปลกตา ก็เก็บเอามาคิดและวิเคราะห์ไปในแนวทางที่สนุกสนาน ทำให้ทราบว่าเขาเป็นคนที่มองโลกในแง่ดีและเป็นคนมีอารมณ์ขันด้วย จากการที่เขาเอาลักษณะเด่น ๆ ของเพื่อนมาเขียนให้เกิดความขบขัน แม้ว่าบางพฤติกรรมก็เป็นพฤติกรรมที่ไม่ค่อยดีนัก แต่เขาไม่มองไปในทางที่ไม่ดี เขารู้จักที่จะพลิกแพลงและเปิดใจให้กับพฤติกรรมต่าง ๆ ของเพื่อน และมองให้เป็นเรื่องตลกไป จะได้ไม่ต้องรู้สึกเครียด ในการยั่วล้อนั้นก็ทำให้เกิดการใช้กลวิธีอีกรูปแบบหนึ่งนั่นคือ การใช้ลักษณะหรือขนาดที่แปลกและแตกต่างไปจากความเป็นจริง ลักษณะของตัวละครที่ปิ่นดานำมาล้อในความแปลกและแตกต่างไปจากความเป็นจริงนั้นมีทั้งในด้านขนาดและอุปนิสัยที่ปิ่นดาจะมีการบรรยายให้ผู้อ่านได้เห็นภาพหรือลักษณะนั้น ๆ ตามที่เขาต้องการ โดยการใช้ลักษณะต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นจากทั้งเรื่องที่มีอยู่จริงและเป็นการที่ปิ่นดาสร้างขึ้นมา โดยบางครั้งคนทั่วไปอาจจะไม่สามารถมองเห็นได้ แต่ด้วยพื้นฐานการศึกษาของผู้เขียนก็

สามารถทำให้เขามองเห็นสิ่งต่าง ๆ โดยการแยกส่วนได้ และจากการที่เป็นคนช่างสังเกตของเขานี้เอง ก็สามารถทำให้เขาเห็นพฤติกรรมซ้ำซากจนสามารถสร้างเป็นอีกกลวิธีหนึ่งโดยการที่ปินดาสามารถเขียนให้ตัวละครมีพฤติกรรมที่ซ้ำซากนั้นก็ต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่มักจะทำอะไรแบบเดิม ๆ จนเป็นที่น่าขบขัน เขาก็ได้มีการใช้พฤติกรรมทั้งที่เกิดขึ้นจริงและจากการสร้างเรื่องของเขามาใช้ในกลวิธีนี้

อีกกลวิธีที่พบรองลงมาจากการยั่วล้อนั้นก็คือ ความไม่เข้ากันและการสร้างเรื่องให้เกินจริง ในส่วนของความไม่เข้ากันนั้น การที่ปินดาสร้างให้คนที่มีบุคลิกแบบหนึ่งมากระทำการอีกแบบหนึ่งโดยขัดกับบุคลิกของตัวเองนั้น ส่วนหนึ่งเกิดมาจากความคิดสร้างสรรค์ของตัวเอง ที่มองเห็นว่าถ้าคนนี้มาทำแบบนี้ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ขัดกับบุคลิกของตัวเองจะออกมาเป็นอย่างไรและเกิดมาจากการที่เป็นคนช่างสังเกต ช่วงพิจารณา คงจะไปสะดุดเข้ากับพฤติกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนหรือคนรอบข้าง ว่าการที่เขาที่มีรูปลักษณ์ภายนอกแบบนี้ เขาน่าจะเป็นคนแบบนี้แต่ความเป็นจริงแล้วการแสดงออกของคนนี้อาจเป็นอีกแบบหนึ่งที่ไม่เข้ากับรูปลักษณ์ภายนอกของคนนั้น แสดงให้เห็นว่าปินดา โปสยะไม่ใช่คนที่จะตัดสินคนจากภายนอก และเป็นคนมองโลกในแง่ดี เขามีใจเปิดกว้างที่จะศึกษาคนให้ถ่องแท้แล้วทำความเข้าใจในคน ๆ นั้น ส่วนกลวิธีการสร้างเรื่องให้เกินจริงนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นจินตนาการของเขาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากปินดาจะต้องมีการสร้างเรื่องให้หลุดออกนอกกรอบของความเป็นจริง งานเขียนของปินดามีการใช้กลวิธีนี้อยู่ไม่น้อย จึงอาจกล่าวได้ว่าเขาเป็นคนที่มีความจินตนาการในการสร้างเรื่องให้เกินจริงได้ดี

นอกจากนี้ ปินดายังมีการนำเอาการใช้ภาษามาใช้เป็นกลวิธีในการสร้างงานของเขาซึ่ง นับได้ว่า ปินดาเป็นคนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยมากพอสมควร โดยสังเกตจากการเขียนหนังสือของเขาแม้จะเป็นการเขียนครั้งแรกเขาก็ยังสามารถเรียบเรียงเรื่องราวและลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ไม่กระโดดข้ามไปข้ามมาจนทำให้ผู้อ่านสับสน ตลอดจนการใช้ภาษาในงานเขียนของเขา ก็แสดงถึงความรอบรู้ทางด้านภาษาไทยได้เป็นอย่างดี เขารู้จักที่จะเลือกคำมาใช้อย่างหลากหลาย สังเกตจากมุขตลกที่เกิดจากการสร้างคำของเขานั้นไม่ได้มีเพียงลักษณะเดียว แต่มีหลากหลายให้ผู้อ่านไม่รู้สึกลำบากและเห็นว่าเป็นมุขเดิม ๆ มีการสร้างคำขึ้นมาใหม่ที่เป็นลักษณะเฉพาะรู้กันในกลุ่มโดยลักษณะการสร้างคำของเขานั้นนำมาจากเอกลักษณ์ของแต่ละคนรวมถึงการเสียดสี เหน็บแนมเล็กน้อย อีกทั้ง ปินดา ยังมีการใช้กลวิธี การทำให้เรื่องผิดความคาดหมาย ซึ่งลักษณะของการทำให้เรื่องผิดความคาดหมายนี้ เรียกได้ว่าเป็นความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล เนื่องจากการที่จะสามารถ หักมุม พลิกแพลงเรื่อง หรือลงให้ผู้อ่านเข้าใจไปในทิศทางที่ผิดนั้น จะต้องเกิดจากการมองในมุมมองที่แตกต่างจากคนทั่วไป ซึ่งในการที่ปินดาใช้กลวิธีทำให้เรื่องจบแบบผิดความคาดหมายนี้ก็แสดงให้เห็นถึงความคิดที่ฉีกแนวไปจากธรรมดา และด้วยความคิดที่แตกต่างของเขานี้ ปินดาได้มีการล้อเลียนวรรณคดีโดยนำเอาลักษณะต่าง ๆ จากวรรณคดีมาดัดแปลงให้เข้ากับเนื้อเรื่องหรือตัวละครให้เกิด

ความตลกขบขัน โดยที่วรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ก็เป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่รู้จักดี ซึ่งสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความขบขันจากการล้อเลียนของเขา

นอกจากกลวิธีที่กล่าวมาแล้ว ปินดายังได้มีการสร้างให้ตัวละครใช้เหตุผลแบบผิด ๆ ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความขบขัน โดยที่ผู้อ่านจะต้องตีความในสิ่งที่เขาต้องการสื่อออกมาให้ได้ จึงจะรู้สึกขบขันไปตามเรื่องที่เขาเขียนได้ และเนื่องจากการที่ปินดานั้นเป็นนักเขียนขายในงานเขียนของเขาจึงมีเรื่องของความสัปดนเข้ามาสร้างอารมณ์ขันด้วย ซึ่ง เป็นธรรมชาติของเพศชายที่มักจะมีเรื่องทำนองนี้มาเกี่ยวข้องอยู่เสมอในวงสนทนา ปินดาก็ได้เก็บเล็กผสมน้อยข้อมูลเหล่านี้แล้วนำมาถ่ายทอดเป็นตัวอักษร โดยใช้วิจารณ์ในการนำเสนอว่าเรื่องไหนสมควร ไม่สมควรอย่างไร เรื่องสัปดนในงานของเขาจึงมีไม่มากนัก และไม่เป็นเรื่องที่หมกมุ่นทางเพศจนน่าเกลียด และไปทำลายความน่าสนใจอื่น ๆ ในเรื่อง

กลวิธีที่มีอยู่มากในงานเขียนของเขานั้นคือ ความเหนือกว่าต่ำกว่า โดยเรื่องที่ปินดา กล่าวถึงเป็นความโชคร้ายและการได้รับความเจ็บปวดของตัวละคร อย่างไม่ให้ดูน่าเกลียดหรือเป็นการตอกย้ำซ้ำเติมจนเกินไป เขามีศิลปะในการที่จะทำให้เรื่องราวเหล่านี้ดูตลกขบขันมากกว่าที่จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกหดหู่ใจหรือสมน้ำหน้าตัวละครมากยิ่งขึ้น หากเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตเขาจะเลือกเรื่องที่เจ้าทุกข์ไม่รู้สึกเป็นทุกข์กับเหตุการณ์เหล่านั้นแล้ว เพื่อที่จะมานำเสนอได้อย่างเต็มรูปแบบ ไม่ต้องตัดทอนส่วนใด ๆ ออกเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบกระเทือนใจเจ้าของเรื่องจนเกินไป ผู้อ่านก็ได้รับอรรถรสในการเล่าเรื่องได้อย่างเต็มที่ ส่วนเรื่องที่เป็นเรื่องแต่งขึ้นมาปินดาก็จะไม่ให้ตัวละครต้องพบกับความโชคร้ายเรื่อยไป จนผู้อ่านได้แต่รู้สึกเวทนาเลยไม่รู้สึกเข้าไปกับตัวละคร สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าปินดากับเพื่อนมีความสนิทสนมกันมากจนสามารถนำเอาเรื่องที่อยู่ในบางครั้งเพื่อนต้องการที่จะปกปิดมานำเสนอต่อสาธารณชนได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษากลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของปินดา โปสยะ สังเกตได้ว่าปินดา โปสยะ เป็นคนที่มีความช่างสังเกต เช่น การที่เขาสังเกตลักษณะต่าง ๆ ของเพื่อน ๆ และหาจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคนจนนำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวได้และเขายังเป็นคนที่มองโลกในแง่ดี เข้าใจในลักษณะนิสัยของแต่ละคนว่าคนเราเกิดมามีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามสภาพครอบครัว ดังจะเห็นได้จากการที่เขาเมองนิสัยต่าง ๆ ของแม้ว่าจะเป็นนิสัยที่ไม่ดีเขาก็สามารถมองให้เป็นเรื่องตลกขบขันได้ผนวกกับการเลียดูที่ทำให้คนเรามีนิสัยต่างกันไป นอกจากนี้เขายังเป็นคนที่ติดตามข่าวสารบ้านเมือง โดยสามารถหยิบยกเอาสถานการณ์บ้านเมืองต่าง ๆ มาสอดแทรกไว้ในงานเขียนของเขาเป็นช่วง ๆ และเขาก็ยังเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์สนุกสนาน เฮฮา ได้อยู่เสมอ จะเห็นได้จากเรื่องราวที่ปรากฏในงานเขียนของเขามักจะมีการดัดแปลง

เลือกสรรคำ มาใช้ในเนื้อหาได้อย่างเหมาะสมและเกิดอารมณ์ขันโดยไม่ต้องอาศัยบริบทอื่น ๆ แต่มีความรู้ทางด้านภาษาไทยก็เพียงพอ อย่างไรก็ตามงานเขียนของเขายังต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ในการเข้าถึงเนื้อหาของเรื่องและสิ่งที่เขาต้องการจะสื่อ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษากลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของ ปินดา โปสยะ เพิ่มมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในงานเขียนของบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา แสงเจริญ. (2530). *อารมณ์ขันกับพยาบาล*. สมาคมพยาบาล ฯ : สาขาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ
- กัญญารัตน์ เวชศาสตร์. (2541). *ศรีธรรมาธิปไตยในอุษาอาคเนย์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นวรรตน์ อนุสรณ์เจริญศรี.(2543). *วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีจากนิยายสารชาวยุคสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญยดา ปัญญาใจ. (2544). *กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนวนิยายของวิมล ศิริไพบูลย์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เปลื้อง ณ นคร. (2514). *คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช
- ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. (2521). *อารมณ์ขันในวรรณกรรมร้อยแก้วของไทย ระหว่าง พ.ศ.2453-2516*. ปริญญาโท (กศ.ม.). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภาวดี สายสุวรรณ.(2553). *คำนิยมที่สะท้อนในมุกตลกในการ์ตูนช่องของไทย*. *ดำรงวิชาการ*. 9 (2), 135-163.
- หนึ่งฤทัย ขวณะลิขิต (2556). *กลวิธีทางภาษาที่สร้างอารมณ์ขันในข้อความตลก*. ปริญญาโท บัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Blistein, Elmer M. (1985). Theories of Humor. In *Encyclopedia Americana*. 14. 563 - 564.